

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 30 (732)

2015 m. lapkričio 21 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išleista šeštadieniais

KELMIŠKIAI PAGERBĖ NUSIPELNIUSIUS VERSLININKUS

4–5 p.

Visada naudingas apsisveikimas patirtimi. Kelmės rajono savivaldybės direktorė Irena Sirusienė ir meras Vaclovas Andrulis su Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriumi Algimantu Mieliniu (kairėje) garsiojoje Žemaičio aikštėje Raseiniuose

Romo Gurklio nuotr.

Savivaldybių svarba rūpinantis visuomenės sveikata

Rokiškyje įvykusioje konferencijoje aptarta visuomenės sveikatos biurų veikla _____ 3 p.

Plungės rajono meras: „Turime gerų žinių“

Nuveikti darbai, įgyvendinti projektai ir ateities planai _____ 6–7 p.

Apie savivaldybių galimybes riboti alkoholio prieinamumą _____ 14–15 p.

97713921246000

„Žmonių sveikata – valstybės gerovės pagrindas. Rūpinantis visuomenės sveikata svarbiausios mūsų partnerės yra savivaldybės“, – kalbėdama lapkričio 10 d. Rokiškio krašto muziejuje Sveikatos apsaugos ministerijos, Rokiškio rajono savivaldybės ir Rokiškio visuomenės sveikatos biuro surengtoje konferencijoje „Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos savivaldybėse“ pažymėjo sveikatos apsaugos ministrė Rimantė Šalasevičiūtė. Konferencijoje dalyvavo Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė Roma Žakaitienė, patarėja socialiniais klausimais Audronė Vairekytė.

Sveikindamas konferencijos dalyvius Rokiškio rajono meras Antanas Vagonis (**nuotr. dešinėje**) pabrėžė, kad kiekvienoje srityje, taip pat ir sveikatos apsaugoje, vienas svarbiausių uždavinių yra pakeisti žmonių mentalitetą, kad kiekvieną rytą žmogus pasirūpintų savo sveikata. „Joks ministras ar gydytojas nieko nepadarys, jei pats žmogus nesirūpins. Kiekvieną rytą reikia pagalvoti, ką aš padarysiu, kad mano santykiai būtų geresni šeimoje, darbe. Ką galiu padaryti, kad būtų geriau gyventi savame mieste“, – sakė A. Vagonis.

Kalbėdama apie visuomenės sveikatos priežiūros aktualijas savivaldybėse sveikatos apsaugos viceministrė Jadvyga Zinkevičiūtė pabrėžė, kad pastaruoju metu bus didinama savivaldybių atsakomybė už gyventojų sveikatos stiprinimą ir ugdymo veiklą. Bus plėtojamas savivaldybėse visuomenės sveikatos biurų tinklas. Šiuo metu yra 42 biurai. Numatoma skirti biurų veiklai reikalingą finansavimą. Sprendžiant visuomenės sveikatos problemas, aktyviau bus įtraukiamos nevyriausybinės organizacijos. Viceministrė pažymėjo, kad nepakankamas finansavimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose ugdomų vaikų sveikatos priežiūrai. Vienas visuomenės sveikatos priežiūros specialisto etatas steigiamas 1000 mokinių mieste, 500 mokinių kaime. Ministerijos siekis – vieno visuomenės sveikatos priežiūros specialisto etato steigimas 200 ikimokyklinio ugdymo vaikų. 2016 m. tam papildomai reikia 7 mln. eurų.

Visuomenės sveikatos aktualijas ir plėtrą apžvelgė Sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos priežiūros departamento direktorius Audrius Ščeponavičius. Jis kalbėjo apie higienos normų laikymąsi kuriant vaikų žaidimų aikštes ir patalpas, paplūdimius ir maudyklas, vaikų poilsio stovyklas ir kaimo turizmo sodybas bei kitus objektus, tiesiogiai turinčius įtakos žmogaus sveikatai. Taip pat jis supažindino su lėšų, reikalingų sveikatos netolygumams mažinti ir sveikam senėjimui užtikrinti, poreikius ir numatomas įgyvendin-

ti priemones, visuomenės sveikatos stiprinimo fondą, į kurį 2016 m. bus skiriama 0,5 proc. 2014 m. įplaukų iš akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus. 2014 m. akcizų pajamos už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus sudarė beveik 900 mln. litų, taigi minėtą fondą 2016 m. sudarys beveik 1,3 mln. eurų. Iš jų 13 tūkst. eurų bus skiriama fondo administravimui.

Įdomia statistika su konferencijos dalyviais pasidalijo dr. Remigijus Jankauskas. Higienos instituto duomenimis, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė didžiausia Panevėžio mieste – 77,7 m., o mažiausia Šalčininkų rajone – 69,6 m. Lietuvos vidurkis – 74,6 m. Dėl išorinių priežasčių didžiausias mirtingumas Šalčininkų rajone – 186 atvejai 10 tūkst. gyventojų, mažiausias Akmenės rajone – 75, Lietuvos vidurkis – 113. Mirtingumas dėl savižudybių didžiausias Varėnos rajone – 126 atvejai 10 tūkst. gyventojų, mažiausias Visagine – 5,3, Lietuvos vidurkis – 31,7. Daugiausia neįgaliais darbingo amžiaus asmenų pripažinta Šilutės rajone – 126 atvejai 10 tūkst. gyventojų, mažiausiai Kauno rajone – 55,8, Lietuvos vidurkis – 72,5. Gyventojų skaičius vienai licencijai prekiauti alkoholiu didžiausias Visagine. Ten vienai licencijai tenka 283 visaginiečiai. Mažiausia gyventojų – tik 84 – tenka Druskininkų savivaldybėje išduotai licencijai. Lietuvos vidurkis – vienai išduotai licencijai prekiauti alkoholiu tenka 150 šalies gyventojų.

Konferencijoje patirtimi dalijosi Vilniaus sveikatos centro, Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos atstovai, Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedros vedėjas Arnoldas Jurgutis, Plungės rajono meras Audrius Klišonis, Sveikatos mokymų ir ligų prevencijos centro direktorius Romualdas Sabaliauskas.

Ir nors konferencijos darbotvarkė pabaigoje buvo skelbiamas diskusijų laikas, bet jų kaip ir nebuvo. Pranešimų gausa užgožė norą diskutuoti. Medicinos mokslų daktarė, profesorė Irena Misevičienė kalbėjo, kad konferencijoje reikėjo daugiau diskusijų, nes labai svarbu žinoti, kokia padėtis yra kiekvienoje savivaldybėje, su kokiomis problemomis susiduria visuomenės sveikatos biurų, centrų darbuotojai, savivaldybių gydytojai, rūpindamiesi visuomenės sveikata.

Rokiškio rajono vietos veiklos grupės vadovė ir rajono nevyriausybinių organizacijų atstovė Raimonda Stankevičiūtė-Vilimienė konferencijoje pasigedo nevyriausybinių organizacijų, kurios gali atlikti ir atlieka labai svarbų vaidmenį stiprinant visuomenės sveikatą. Ji pažymėjo, kad pagal Sveikatos apsaugos ministerijos parengtus nuostatus dalyvauti projektinėje veikloje gali toli gražu ne visos organizacijos, nes nuostatuose įrašyta, kad teisę teikti paraiškas turi tik dirbančios sveikatos srityje nevyriausybinių organizacijos. Jos nuomone, griežti reikalavimai laikytis higienos normų daugiau sukelia neigiamų pasekmių negu duoda teigiamų rezultatų. Kuo didesni reikalavimai, tuo mažiau galimybių įrengti sveikatinimui reikalingų objektų.

SVEIKINAME

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA GIMTADIENIO PROGA NUOŠIRDŽIAI SVEIKINA

Šilutės rajono savivaldybės merą **Vytautą Laurinaitį**.

PAGERBĖ NUSIPELNIUSIUS VERSLININKUS

Didžiausi lūkesčiai dedami į Tytuvėnus

Nuo lapkričio 2 iki 6 d. Kelmėje vyko Kelmės turizmo ir verslo informacijos centro ir rajono Verslininkų asociacijos surengtų tradicinių „Verslo dienų 2015“ renginiai. Jie prasidėjo ažuoliukų sodinimu ir baigėsi konferencija, kurioje buvo pagerbti šiais metais rajono žmonėms daugiausia nusipelnę verslininkai.

VERSLININKAMS ĮTEIKTI APDOVANOJIMAI

Baigiamajame „Verslo dienų 2015“ renginyje dalyvavo Seimo nariai Alma Monkauskaitė, Kęstutis Masiulis, Darius Petrošius, Kelmės rajono meras Vaclovas Andrulis, mero pavaduotojas Izidorius Šimkus, savivaldybės administracijos direktorė Irena Sirusienė, Šiaulių apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos viršininkė Auksė Tutkutė, Lietuvos darbdavių konfederacijos generalinis direktorius Danukas Arlauskas ir kiti svečiai.

Sveikindamas konferencijos dalyvius rajono meras V. Andrulis pabrėžė, kad jau kelinti metai juntamas santykių tarp savivaldybės ir verslo, kuriančio geresnį ir patogesnį rajono žmonių gyvenimą, pagerėjimas. Savivaldybės administracijos direktorė I. Sirusienė, pažymėjusi, kad Kelmės turizmo ir verslo informacijos centras pastaruoju metu vykdo tik verslo funkciją, patikino, kad nuo kitų metų planuojama atkurti ir turizmo funkciją, atrasti ryšį tarp kultūros paveldo objektų, sertifikuotų paveldo produktų, kaimo turizmo sodybų. Konferencijos dalyvius sveikino ir vicemeras Izidorius Šimkus. Apdovanoti šiais metais didžiausių rezultatų pasiekę verslininkai.

Rajono meras V. Andrulis (centre) su apdovanojais rajono verslininkais

APDOVANOJIMAI ĮTEIKTI:

- **Už sėkmingą sugrįžimą namo ir puikų startą** – UAB „Grunka“ direktoriui Giedriui Sutkui;
- **Už ilgametį ir sėkmingą verslą** – A. Aleksandravičiaus fotodarbų įmonės „Zumas“ vadovui Algimantui Aleksandravičiui;
- **Už gamybinio verslo išsaugojimą ir plėtrą** – UAB „Tytuvėnų durpės“ direktoriui Alfredui Asminavičiui;
- **Versli moteris** – Vilmos Butrimavičienės komercinės firmos vadovei Vilmai Butrimavičienei;
- **Už nuoseklų verslo plėtojimą** – UAB „Vaido Sejūno vairavimo mokykla“ direktoriui Vaidui Sejūnui;
- **Už kokybiškas paslaugas ir investicijas į verslo plėtrą** – UAB „Sakera“ direktoriui Sauliui Sakalauskui.

SAVIVALDYBĖS PAGALBA VERSLUI

Rajono mero V. Andrulio teigimu, savivaldybė, kiek leidžia įstatymai ir galimybės, padeda verslui. Kadangi visur ir visada nelengvi yra pirmieji žingsniai, nemenka pagalba teikiama pradedantiems savo verslą. Savivaldybės Turizmo ir verslo informacijos centras ne tik jiems suteikia žinių, bet ir padeda įregistruoti įmonę. „Iš savivaldybės biudžeto skiriame apie 46 tūkst. eurų smulkiojo verslo programai, iš kurios ir dengiamos naujos įmonės steigimo išlaidos“, – sako rajono meras.

„Remiame ne tik įsikūrimą, bet ir įrangos įsigijimą. Dengiame iki 50 proc. įsigyjamos įrangos vertės. Parama vienai įmonei – 2896 eurai“, – papildo savivaldybės administracijos direktorė I. Sirusienė.

„Mūsų valstybės mokestinė sistema nėra patraukli verslui regionuose skatinti. Manau, regionams ir didiesiems miestams reikalingos skirtingos mokesstinės sistemos. Nesutinku su kai kurių politikų nuomone, kad tai sudarys sąlygas nesąžiningumui, motyvuojant, kad sunku nustatyti, ar įmonė tik regione registruota, ar ir veiklą vysto. Tegul tą kontrolę patiki savivaldybėms. Savivaldybės labai greitai išsiaiškins, kur vystomas verslas“, – apie sąlygų verslui vystyti rajonuose sudarymą svarsto meras. Ir pažymi, kad šiuo metu vienintelis dalykas, kuriuo savivaldybė gali pritraukti investuotojus, yra gerai sutvarkyta infrastruktūra. „Sklypu miško viduryje nieko nesugundysi. Reikalingas ir kelias, ir inžineriniai tinklai“, – pabrėžia V. Andrulis.

ES PARAMOS MILIJONAI – INFRASTRUKTŪRAI

„Šie metai rajonui – labai sėkmingų 2007–2013 metų ES remiamų projektų įgyvendinimo užbaigimas. Visi projektai sėkmingai įgyvendinti. Kartu labai daug kas padaryta ir ateinančiam ES finansinės paramos laikotarpiui. Ir strateginiai planai jau numatyti, ir kai kurie darbai jau padaryti“, – besibaigiančius metus apžvelgia meras, vieną po kito vardydamas projektus. Užbaigtas Užvenčio gimnazijos pastato atnaujinimas, sutvarkytos Ventos pakrantės, Tytuvėnų centrinė dalis. Ne tik kelmiškiai, bet ir gretimų rajonų gyventojai jau spėjo pamėgti Profesinio rengimo centre įrengtą keturių takelių baseiną. Jame įrengtos dvi pirtys, sūkurinė vonia. „Ieškome galimybių, kaip baseiną panaudoti mokant vaikus plaukti, – planais dalijasi V. Andrulis. – Labai sparčiai vyksta daugiafunkcio sporto centro statyba. Planavome jį užbaigti 2018 metais, bet, jei tempai nesumažės, labai galimas dalykas, kad 2017 metais jį jau turėsime.“

„Šiuo metu netoli Kelmės baigiamas įrengti namus žmonėms su intelektualine negalia. Pastatas ypatingas – A+ klasės. Tokių – vos keli Lietuvoje. Tai uždaro ciklo namas. Jo išlaikymas labai pigus, – „Vilties“ draugijos baigiamu įgyvendinti projektu didžiuojasi direktorė I. Sirusienė. – O meras jau galvoja apie namų išlaikymą. Juk dabar neįgalūs rajono gyventojai yra išmėtyti po įvairius rajonus. Jiems mokame už šių žmonių išlaikymą. Taigi pirmiausia susigrąžinsime savo rajono žmones. Jie bus arčiau namų, ir globos namai bus užpildyti.“

„Prieš porą savaičių atidarėme ligoninėje korpusus sujungiantį koridorių, jo kaina 234 424 eurai. Dabar nebereikia ligonių gabenti per lauką“, – sako meras.

Kelmėje, stambesniuose miesteliuose sutvarkytas vandens tiekimas ir nuotekų surinkimas, tačiau mažesnėse gyvenvietėse šie darbai – vienas didžiausių rūpesčių. „Per kiekvieną susitikimą žmonės teiraujasi, kada ir pas juos bus įgyvendinami vandentvarkos projektai. Kitas klausimas – kelių asfaltavimas. Turime labai daug žvyrkelių. Tikimės, kad pajudės darbai asfaltuojant kelią Kražiai–Jauniškė, įsibėgės „Zebro“ programa, gyvenviečių asfaltavimo programa. Planuose yra ir kiti keliai, – kalba meras. – Pastaruoju metu lėšų gauname daugiau, bet ir darbai pabrango. Anksčiau ir projektai kur kas paprastesni būdavo, ir mažiau reikalavimų. Norint sutvarkyti miestelio gatvę, seniau užtekdavo mūsų statybininkų parengto projekto, o dabar to neužtenka. Kiekvienam projektui būtina ekspertizė, o tos ekspertizės brangiai kainuoja. Sutinku, keliams ekspertizės reikalingos, bet mažoms gatvelėms, nemanau, kad jų reikėtų.“

Savivaldybės planuose – pramoninio parko įrengimas Tytuvėnuose, prie geležinkelio, žemės ūkio produk-

Atidaromas ligoninės korpusus sujungiantis koridorius. Simbolinę juostelę kerpa sveikatos apsaugos ministrė Rimantė Šalaševičiūtė ir rajono meras V. Andrulis

cijos perdirbimo skatinimas, prekyvietės ūkininkų ir amatininkų gaminiams pardavinėti įrengimas Kelmėje ir daugelis kitų darbų.

Mero ir administracijos direktorės manymu, Kelmės perspektyvos – žemės ūkio produkcijos perdirbimas, tiesiog ūkiuose gaminamų paklausiusių produktų, ir turizmas. Nors lankomų objektų gausu visame rajone, bet didžiausi lūkesčiai dedami į Tytuvėnus. „Pastaruoju metu į Tytuvėnus stengiamės daugiau lėšų investuoti, nes jei pinigų išmėtysime po visą rajoną, gerų rezultatų nepasieksime“, – pabrėžia I. Sirusienė.

Tikimasi, kad kitais metais galbūt pavyks pradėti įrenginėti ir dviračių taką, sujungiantį Tytuvėnus su Šiluva.

Palankią aplinką turizmo plėtrai kuria ir Kelmės krašto tradiciniai renginiai. Tai Kražių festivalis. Šaukėnuose vykstantys kino festivaliai. Užventyje tapo tradicija rengti kalvių plenerus. Daug dėmesio sulaukia Tytuvėnų festivalis. Tarptautiniu renginiu tapo Kelmės rajone užgimusi ir puoselėjama Lino šventė.

MODERNĖJANTYS KELMĖS KVARTALAI

„Nuo pirmųjų darbo savivaldybėje dienų su direktore labai daug dėmesio skyrėme daugiabučių namų modernizavimui. Sutvarkyti ištisi Kelmės kvartalai. Tvarkomi ir namai, ir gatvės, ir daugiabučių namų kiemai. Dabar šalyje aktyviai kalbama apie kvartalinį atnaujinimą, mūsų dviejuose kvartaluose jis jau įgyvendintas“, – apžiūrėti Raseinių kvartalo pakviečia meras.

12 daugiabučių namų atnaujinta naudojantis lengvata, kuri Kelmėi buvo suteikta kaip probleminei teritorijai. Tų namų gyventojams reikėjo prisidėti tik 15 procentų. „Tačiau tada daug kas į namų atnaujinimą žiūrėjo labai skeptiškai, užtat dabar į pirmuosius miesto gyventojai žiūri su pavydu, nes tenka prisidėti 60 proc. nuosavų lėšų. Ateityje parama sudarys dar mažiau. Tik 30 procentų“, – patirtimi dalijasi V. Andrulis ir pažymi, kad šiais metais bus atnaujinta 70 proc. Kelmės daugiabučių. Pasak mero, gyventojus aktyviau dalyvauti pastatų atnaujinimo programoje paskatino kaimynų gaunamos mažesnės sąskaitos už šilumą ir pagražėję namai, sutvarkyta jų aplinka.

„Norėjome, kad miestas būtų spalvingesnis, bet, deja, mums nebepavyko pakeisti projektų ir iškloti šaligatvius spalvotomis plytelėmis, nes, kai su meru pradėjome vadovauti savivaldybei, projektas buvo įsibėgėjęs ir nebuvo galima nieko pakeisti“, – užsimena I. Sirusienė.

Kelmės mieste sparčiai atnaujinami daugiabučiai namai ir jų kiemai

APIE SAVIVALDYBIŲ GALIMYBES RIBOTI ALKOHOLIO PRIEINAMUMĄ

RIMANTAS ČAPAS

LSA direktoriaus pavaduotojas-patarėjas savivaldybių finansų ir ekonomikos klausimais

Po Europos Parlamento nario Bronio Roepės inicijuotos ekspertų ir visuomenės diskusijos „Blaivybė keliuose: realybė ar utopija?“ drįstu įžvelgti, kad priėmus visas įmanomas ir net utopines priemones nepavyks išvengti automobilių avarių ir mirčių keliuose. Tai įrodo ir XX amžiaus pradžios duomenys: nelaimingų atsitikimų pasitaikydavo ir prieš šimtą metų, kai automobiliai buvo retenybė ir riedėdavo tik 20 kilometrų per valandą greičiu.

Tačiau imtis priemonių eismo saugumui didinti yra būtina, nes automobilių avarių padariniai yra baisūs. 2014 m. vieno automobilių avarijoje žuvusio žmogaus žala Lietuvos ekonomikai sudarė 600 tūkst. eurų, o vieno sužeistojo – daugiau nei 54 tūkst. eurų. ES šalių transporto ministrai dar 2001 m. priėmė vadinamąją Veronos deklaraciją, kurioje numatė iki 2010 m. perpus (50 proc.) sumažinti per eismo įvykius žuvusiųjų skaičių.

Per 2001 m. ES keliuose žuvo 50 tūkst. žmonių. Tuo metu ES transporto komisaras Žakas Barotas nurodė, kad didžiausią įtaką Rytų Europos valstybėse turi prasta kelių infrastruktūra, greičio režimo nepaisymas, vairavimas išgėrus.

Panašias avarių priežastis praėjusiame dešimtmetyje nurodė ir Lietuvos saugaus eismo srities specialistai. Jie nurodė, kad Lietuvoje beveik 25 proc. visų įvykstančių eismo nelaimių išprovokuoja mažesnę nei trejų metų vairavimo patirtį turintys jaunuoliai. Pirmus metus savarankiškai važiuojantys asmenys sukeldavo dvigubai daugiau avarių,

nei aštuonerių metų stažą turintys automobilininkai. Tai privertė suabejoti vairuotojų rengimo ir egzaminavimo sistemos kokybę.

Padėtis gerokai pagerėjo. Policijos departamento duomenimis, 2001 m. Lietuvos keliuose žuvo 706, o 2008 m. – 499 žmonės (29,3 proc. mažiau negu 2001 m.), 2009 m. – 370 žmonių (47,6 proc. mažiau), 2010 m. – 300 žmonių (57,5 proc. mažiau). Susisiekiimo ministerijos duomenimis, 2011 m. Lietuvos keliuose žuvo 287 žmonės, arba 60,35 proc. mažiau negu 2001 m.

Pagrindinės avarių priežastys Lietuvos automobilių keliuose ir gatvėse: žema automobilių vairuotojų kultūra, bloga automobilių techninė būklė, blogi orai.

Lietuvos ir daugumos kitų valstybių problema ilgą laiką buvo neatsitiktinės nelaimės keliuose, o avarijos, kurių priežastis buvo girti vairuotojai ar chuliganiškas jų elgesys.

2005 m. mūsų šalyje neblaivių vairuotojų sukeltos avarijos sudarė 15 proc. visų įvykių. 2005 m. rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ atlikta apklausa parodė, kad niekada išgėrę nevairavo tik 20 proc. automobilių vairuotojų. 44,2 proc. gyventojų prisipažino išgėrę vairuojantys tik „išimtiniais atvejais“, 25,3 proc. teigė išlenkią taurelę, tačiau, jų manymu, neviršijantys vairuotojams leidžiamos ribos. 4 proc. apklaustųjų prisipažino, kad kartais vairuoja išgėrę daugiau nei bokalą alaus, taurę vyno ar stikliuką degtinės.

Statistikos departamento duomenimis, žuvusių pėsčiųjų skaičius dėl neblaivių vairuotojų kaltės pastaruosius kelerius metus mažėjo. 2012 m. dėl neblaivių vairuotojų kaltės įvyko 9 proc. eismo nelaimių. Neblaivūs vairuotojai 2013 m. sukėlė 279 eismo įvykius, arba 8 procentus visų eismo įvykių. Dėl neblaivių vairuotojų 2013 m. keliuose žuvo 98 ir buvo sužeisti 1186 pėstieji. Dėl neblaivių vairuotojų 2014 m. įvyko 9,1 proc., arba 303 avarijos nuo visų automobilių avarių, kuriose nukentėjo žmonės. Dėl neblaivių vairuotojų kaltės 2014 m. žuvo 45 žmonės ir 405 buvo sužeisti.

Pats pavojingiausias pėstiesiems metas – spalio, lapkritis, sausis. Avaringiausia savaitės diena – penktadienis. Mažiausiai eismo įvykių įvyksta sekmadieniais. Trys iš keturių pėsčiųjų eismo įvykiuose nukentčia tamsiu paros metu. 5 proc. visų pažeidėjų ES šalyse yra užsienio šalių piliečiai, kurie dažnokai šios atsakomybės išvengdavo.

2015 m. rugpjūtį paskelbti duomenys rodo, kad Lietuvoje gerokai mažėja legalaus alkoholio vartojimas. 2015 m. pirmąjį pusmetį Lietuvoje alkoholinių gėrimų pardavimas pasiekė rekordines dešimties metų žemumas – bendra legalioji alkoholinių gėrimų rinka Lietuvoje sumažėjo 23 proc., palyginti su prieškritiniais 2007. Nuo 2007 m. iki šių metų Lietuvoje labiausiai krito spirituotų vynų, stipriųjų alkoholinių gėrimų bei sidro ir kitų silpnų fermentuotų gėrimų pardavimas – atitinkamai 39, 37 ir 36 proc. Legali alaus rinka susitraukė maždaug dešimtadaliu, o natūralaus vyno – išliko stabili. Ekspertų vertinimu, milžiniškas pavojus slypi tame, kad legali stipriųjų gėrimų rinka yra labai jautri ir mažėjant jos apyvartai dažniausiai gerokai padidėja vartojimas nelegalioje alkoholinių gėrimų pardavimo rinkoje.

Ekspertų vertinimu, Lietuva perima Vakarų kultūrą, todėl natūralaus vyno rinka mūsų šalyje gali truputį augti, o stipriųjų gėrimų rinka turėtų gerokai mažėti.

Kokios yra Lietuvos savivaldybių galimybės ir praktika riboti alkoholio prieinamumą? Seimo ir Vyriausybės priimti teisės aktai reglamentuoja Lietuvos savivaldybių esmines galimybes mažinti ar riboti alkoholio prieinamumą. Pagrindinis teisės aktas – Alkoholio kontrolės įstatymas. 2015 m. gegužės mėnesį buvo priimta Alkoholio kontrolės įstatymo pataisa. Savivaldybių tarybos galės priimti sprendimus riboti ar uždrausti prekybą alkoholiniais gėrimais ne tik per šventes ir masinius renginius, bet ir parodų, koncertų, teatro spektaklių, cirko ir kitų renginių metu.

Pavyzdžiui, Šiaulių rajono savivaldybė tapo pirmąja Lietuvoje, kurioje visuose kultūros renginiuose nebus galima prekiauti alkoholiniais gėrimais, o neblaivūs žmonės į juos nebus įleidžiami. Tikiu, kad tokių pavyzdžių turėsime gerokai daugiau.

Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA) ne tik teikė savivaldybių siūlymus centrinei valdžiai dėl alkoholio mažmeninę prekybą reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo, bet ir aktyviai bendradarbiavo 2015 m. įgyvendinant didžiausios šalies draudimo bendrovės

„Lietuvos draudimas“ iniciuotą projektą „Pykčio keliuose žemėlapis“. Gyventojai šių metų vasario 19–kovo 26 dienomis internete identifikavo apie 4 tūkst. eismo vietų, kuriose dažniausiai susierzina ir patiria neigiamas emocijas. Žemėlapyje buvo identifikuoti „karščiausi taškai“ Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir kituose šalies miestuose. „Pykčio keliuose žemėlapis“ yra vienas iš „Lietuvos draudimo“ kampanijos „Nulis pykčio“ projektų. Visa pykčio mažinimo keliuose iniciatyva Lietuvoje veikia nuo 2013 m. pabaigos ir yra įvertinta tiek Lietuvoje, tiek tarptautiniu mastu. 2014 m. pabaigoje „Nulis pykčio“ laimėjo „European Excellence Awards“ geriausio socialinės atsakomybės projekto Europoje titulą.

Pyktis keliuose yra aktuali problema, kurią būtina spręsti ne tik gerinant vairuotojų savijautą, bet ir ugdant šalies vairavimo kultūrą. Sociologiniai tyrimai parodė, kad 95 proc. Lietuvos vairuotojų yra susidūrę su pykčiu keliuose ir bent kartais patiria neigiamų emocijų, o 61 proc. vairuotojų vienaip ar kitaip sureagoja į kitų vairuotojų demonstruojamą pyktį. Miestų keliuose vairuotojai patiria pyktį apie dešimt kartų dažniau nei kaimo vietovėse ir dažniausiai neigiamas emocijas patiria intensyviausiose eismo vietose, kur neretai susidaro spūstys. „Pykčio keliuose žemėlapis“ duomenys atskleidė, kad daugiausia pykčio vairuotojai patiria didmiesčiuose: apie 75 proc. pažymėtų taškų – penkiuose šalies miestuose.

LSA gyventojų identifiкуotas „pikčiausias“ eismo vietas perdavė konkrečioms savivaldybėms, kad jų komisijos galėtų kritiškai įvertinti situaciją ir nuspręsti, kuriose regionų vietose būtina kažką keisti siekiant pagerinti vairuotojų savijautą ir saugumą.

Siekdamas mažinti pyktį Lietuvos keliuose „Lietuvos draudimas“ toliau tęsia „Nulis pykčio“ kampaniją, kurios viena iš priemonių – kelio informaciniai stendai „Įsijunk šypseną“, skirti paskatinti vairuotojus vairuoti draugiškiau. Intensyviausiose Vilniaus m. gatvėse pamatę „Įsijunk šypseną“ kelio stendą nusišypso beveik kas antras (45 proc.) eismo dalyvis.

Kokių priemonių dar reikėtų Lietuvai, kurios padėtų išvengti daugumos tragiškų įvykių keliuose? Tai daugumai specialistų žinomos tiesos. Reikia taikyti geriausią europinę ir pasaulinę praktiką, pasinaudoti Europos Komisijos ir ES finansavimo galimybėmis įgyvendinant Lietuvoje įvairius, įskaitant ir partnerystės su kitomis valstybėmis, projektus. Būtina diegti pažangiausias saugumo technolo-

gijas transporto priemonėse ir keliuose.

Be to, reikia skirti daugiau dėmesio informacijos sklaidai ir švietimui saugaus eismo klausimais. Saugaus eismo sąlygos Lietuvoje gerės ne tik auklėjant eismo dalyvius ar tobulinant teisės aktus. Būtina saugų eismą gerinti ir rekonstruojant kelius bei gatves.

Noriu paminėti ir dar vieną avarijų keliuose ir gatvėse priežastį. 2012 m. vasario pabaigoje buvo konstatuota, kad Lietuvos keliuose nustatytos tik 58 „juodosios dėmės“, arba 4,6 karto mažiau nei 2006 m. ir beveik trečdaliu mažiau nei 2011 m. Avaringų vietų skaičius buvo mažinamas rekonstruojant pavojingas sankryžas, tiesiant dviračių takus ir diegiant prevencines, greito poveikio eismo saugos priemones: greitį mažinančias priemones, greičio švieslentes, saugumo saules, pėsčiųjų perėjas, kelio ženklus.

Tačiau pažangą eismo saugoje stabdė prasta padėtis didžiųjų miestų gatvėse, nes 2012 m. I ketvirtyje valstybinės reikšmės keliuose žuvusiųjų skaičius sumažėjo 17 žmonių, bet padidėjo didžiuosiuose miestuose. Kaip vienos svarbiausių priežasčių, lemiančių didėjantį avaringumą ir žuvusiųjų skaičių miestuose, įvardytos netinkamai įrengtos pėsčiųjų perėjos ir nepakankamas savivaldybių dėmesys eismo saugai. Savivaldybės buvo paskatintos pateikti savo gatvių ir kelių „juodųjų dėmių“ žemėlapius, saugaus eismo priemonių planus ir gatvėms skiriamas valstybės lėšas daugiau naudoti eismo saugai gerinti.

Dalis savivaldybių netgi pralaimėdavo teismus dėl blogos būklės gatvėse įvykusiose avarijose patirtų žalų kompensavimo.

Deja, pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės metais gerokai sumažėjo ne tik savivaldybių biudžetų savarankiškos pajamos, bet ir savivaldybėms skiriamos lėšos iš valstybės biudžeto Kelių priežiūros ir plėtros programos. Pavyzdžiui, 2008 m. buvo numatyta skirti savivaldybėms apie 400 mln. litų (faktiškai dėl krizės atiduota tik 320 mln. litų), 2009 m. – 155 mln. litų (iš 2009 metams numatytų skirti savivaldybėms programos lėšų 45 mln. litų atiduota 2010 m.), 2010 m. numatyta skirti 207 mln. litų.

2012 m. pradžios duomenimis, Lietuvos savivaldybėms teko prižiūrėti 60863 km kelių ir gatvių ir tik 16,4 proc. jų buvo su kieta danga. Valstybei priklausė prižiūrėti beveik tris kartus mažiau – tik 21258,4 km kelių, iš jų žvyrkeliai sudarė apie 35 proc.

Remiantis 2013 m. atliktu vertinimu, kelių infrastruktūrai skiriamos investicijos ne tik atsiperka, bet ir sukuria papildomą socialinę ir ekonominę naudą. Dėl pagerėjusios kelių infrastruktūros mažėja autoįvykių ir tikimasi sumažinti žuvusiųjų keliuose skaičių. Vertinant investicijų į kelius naudą, buvo išskirtos keturios pagrindinės kryptys. Didžiausia nauda sukuriama dėl laiko vertės ekonomijos (38 proc. visos naudos), kelių priežiūros išlaidų ekonomija (23 proc.), autoavarijų nuostolių ekonomija (22 proc.) ir transporto priemonių eksploatacinių sąnaudų ekonomija (17 proc.). Be to, svarbi ir ekologinių nuostolių ekonomija, kuri kol kas nematuojama. Įgyvendinus saugos priemonių ir kelių infrastruktūros investicijas, pagerėja vairavimo sąlygos, kelių ir gatvių eksploatacija, susisiekimas miestuose, tarp kaimų ir miestų, ekologinės sąlygos, sumažėja triukšmas, dulkėtumas, kurie turi įtakos ir žmonių sveikatai.

Mečislovo Ščepavičiaus pieš.

PAGERBTI GERIAUSI ŠALIES ŪKININKAI

NERINGA RADVILAVIČIENĖ

Pagerbti Lazdijų rajono ūkininkai

Jau dvidešimt antrus metus iš eilės pagerbiami geriausi šalies ūkininkai Lietuvos ūkininkų sąjungos rengiamame konkurse „Metų ūkis“. Lapkričio 6 d. gausūs būrys garbių svečių ir sveikintojų susirinko į pilnutėlę Kauno kultūros ir sporto centro „Girstutis“ salę pagerbti konkurso „Metų ūkis 2015“ laimėtojų.

Šventėje sveikinimo žodį susirinkusiesiems tarė Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, Europos Parlamento narys Bronis Ropė, kiti garbūs svečiai. „Dirbti žemę nėra lengva – tai darbas, reikalaujantis daug pastangų ir pasiaukojimo. Lietuva gali didžiuotis savo žemdirbių tradicijomis, kurios yra puoselėjamos ir perduodamos iš kartos į kartą. Todėl man labai malonu sveikinti geriausius Lietuvos ūkininkus. Tokie konkursai – gera galimybė pastebėti ir įvertinti pačius geriausius, pačius inovatyviausius ūkius. Šiandien geriausias laikas Jums padėkoti už Jūsų darbą“, – kalbėjo žemės

ūkio ministrė Virginija Baltraitienė, sveikindama „Metų ūki 2015“ nugalėtojus.

Šiomet, kaip ir praėjusiais metais, tarp laimėtojų vyravo gyvulininkystės ir mišrios specializacijos ūkiai. Pagal 121 laimėtojų anketoje nurodytus duomenis ūkio specializacijos pasiskirstymas taip: 67 gyvulininkystės ir mišrios specializacijos ir 54 augalininkystės ūkiai. Tarp jų 13 ekologinių ūkių. Gyvulininkystės ir mišriuose ūkiuose daugiausia auginami mėsiniai ir pieniniai galvijai, o avys, kiaulės, vištos, žąsys, stručiai, bitės, triušiai, šinšilos, arkliai, danieliai, taurieji elniai auginami tik pavieniuose ūkiuose.

Apdovanojant Lazdijų rajono ūkininkus pirmos vietos laimėtoju tapo žemės ūkio kooperatyvo „Pienas LT“ valdybos pirmininkas Naglis Naruskas su žmona Ingrida, turintys nemenką mišrios specializacijos ūkį su beveik 500 hektarų dirbamos žemės, laikantys apie 220 galvijų ir 20 arklių.

Konkurso simboliu šiemet buvo pasirinkti skirtingos formos stiklo gaminiai. Jie tarsi simbolizavo, kokie tyri, šviesūs ir kartu trapūs gali būti mūsų ūkininkų siekiai ir planai, staiga užgriuvus gamtos stichijoms ar susidūrus su politinių sprendimų padariniais.

VAIKŲ DIENOS CENTRAS PASITEISINO

VITANA BRUČIENĖ

Vaikų dienos centrai Alytaus rajone yra reikalingi – tai įrodė Rimėnuose prieš metus įkurto dienos centro lankytojai. Vadovės ir vaikai pakvietė į vienų metų veiklos šventę rėmėjus ir tėvelius, dėkojo už paramą ir galimybę pamatyti jūrą, pramogą Vandens parke, vasaros žygius, turiningą laisvalaikį dienos centre. Vaikus pasveikino rajono mero pavaduotojas Arvydas Balčiūnas (**nuotr.**), kiti svečiai ir rėmėjai. Vicemeras perdavė rajono mero Algirdo Vrubliausko sveikinimą, įteikė dovanų.

Rimėnų dienos centrą lanko daugiau kaip 50 kai- mo vaikų. Vaikai šventės proga pristatė savo rankdarbius, piešinius, svečiams pašoko ir padainavo.

Turite savo viešąją tribūną – leidinį „Savivaldybių žinios“. Stiprinkime jį kartu

Lietuvos savivaldybių asociacijos tarybos posėdžiuose ne kartą buvo pritarta „Savivaldybių žinių“ redakcijos kolegijos siūlymui užsakyti leidinį visiems tarybų nariams ir pavaldžioms savivaldybių įstaigoms.

Savaitraštis „Savivaldybių žinios“ tapo vienu populiariausių žinybinių leidinių. Savivaldybių tarybų narių ir darbuotojų apklausa parodė, kad leidinys jiems reikalingas ir yra laukiamas. Dalis savivaldybių užsako leidinį visiems tarybų nariams, skyriams, bibliotekoms ir seniūnijoms. Siūlome prenumeruoti SŽ leidinį 2016 metams.

- 2016 m. leidinio su priedais prenumeratos mėnesio kaina – 2,60 Eur.
- Jūsų pageidavimu tarybų nariams „Savivaldybių žinias“ atsiųsime nurodytais adresais.
- „Savivaldybių žinias“ galima užsisakyti pašte. Leidinio indeksas 0262.

Naujovė:

SŽ elektroninę versiją galima prenumeruoti redakcijoje.

Elektroninės versijos (PDF formatu) mėnesio komplekto kaina 1,60 Eur.

Mūsų tel./faks. (8 5) 262 2083, el. paštas info@savzinios.lt

